

A MEGÉNEKLÜNK, ROMÁNIA, A MUNKA ÉS AZ ALKOTÁS FESZTIVÁLJA

A Megéneklünk, Románia országos fesztivál meghirdetése óta eddig nem tapasztalt méreteket öltött az amatőr művelődési mozgalom: passzív kultúrafogasztó szerepükől ezeket mozdított ki, és változtatott kultúraeremlékké. S nemcsak mennyiségi növekedésről beszélhetünk, az évek során az amatőrök szintje olyan mértékben nőtt, hogy sok esetben nem is tanácsos éles határvonalat húzni professzionista és amatőr művészek alkotásai között. Ami nem jelenti azt, hogy a hivatásos művészek ki-szorultak volna, hogy tevékenységük másodlagos fontosságú lenne; éppen ellenkezőleg: nagy számban vannak jelen minden olyan rendezvényen, amely a Megéneklünk, Románia égisze alatt zajlik. Országos eredménye a fesztiválnak, hogy olyan városokat kapcsolt be a művelődési élet vérkeringésébe, amelyeknek ilyen hagyományai nem voltak, s az is figyelemre méltó, hogy falun is megpezdült a kulturális élet: a különböző művelődési ágazatokban működő csoportok ezreinek tevékenységéről érkeznek hírek. A fesztivál hozzájárul ahhoz, hogy a népművészet hagyománya élő maradjon, hogy felkeltse a fiatalokban is a kedvet annak megismeréséhez és ápolásához. A mozgalom másik eredménye a különböző nemzetiiségű dolgozók közötti barátság megerősítése, hiszen egymás sajátosságainak, kultúrájának megismerése a barátság, testvériség kitűnő előfeltétele.

Nagyjából ezekről szólnak itt következő írásaink, ezekről a kérdésekről írunk és írunk a fesztiválnak fennírtott állandó rovatunkban, s az itt ismertetett tények bizonyítják, hogy a művelődési mozgalom má szélesedő kulturális tevékenység — mely Nicolae Ceaușescu elvtárs személyes kezdeményezésére jött létre — megvalósította a kiűzött célt, az eddigi eredmények alapján méltán állíthatjuk, hogy a széles népművelődési seregcsomójává vált, hogy új minőséget hozott létre a kultúrában. Úgy gondoljuk, hogy nem köszönhetjük pártunk főtitkárárt, az ország elnökét 50 esztendő forradalmi tevékenysége és születésnapja alkalmából jobban, mint az általa kezdeményezett, az ő elgondolását megvalósító fesztivál eredményeinek érzékeltetésével.

Nicolae Ceaușescu elvtárs köszöntésére

Paula Köttinger-Nicola képzőművész az egyik temesvári művész, aki képpel kedveskedik pártunk főtitkárárt, Nicolae Ceaușescu elvtársnak.

Különleges technikával készült, ugyanis vászonra vitt akvarell. Évek óta ezzel a módszerrel dolgozom, annak ellenére, hogy országos tárlatokon kizsúriznak a grafikai szekciókból; merthogy hagyományosan papírra készítenek akvarelleket. E kompozíció, úgy érzem, a népművészeti elemekkel díszített ruhájú, táncoló lányokkal, középen a galambot tartó negyedik lánnyal egyértelműen fejezi ki valamennyiük békevágyát. Ezért is adtam neki a Küldetés címet.

Többnyire figuratív képekben fejezi ki mondanóját?

Nem kimondottan. Például az a két képem, amelyeket az NDK-beli Gerában állítottak ki a temesvári képzőművészek ottani tárlatán, tehát a Part és a Hullámok, nem figuratívak.

Paula Köttinger: Küldetés

— Gyakran állít ki?

Egyéni kiállításom utoljára 1979-ben volt, ennek ellenére sokat dolgozom: igyekszem jelen lenni csaknem minden közös kiállításán, főleg országosan, mert még egy országos tárlaton való részvétel számomra ahhoz, hogy a Képzőművészeti Alap tagja lehessen. Az említett gerai jelentkezésen kívül 1982-ben hét tárlaton szerepeltem, legjelentősebbnek a temesvári tájképszalonon való jelentkezésem tartom.

— A Megéneklünk, Románia fesztiválon is szerepeltek, tudommal, képei.

— A megyei szakaszon díjat is nyertem, s több munkám eljutott az országos seregcsomójára. A szerintem legsikerültebb címe Impressziók a kukoricatábláról.

Cornel Brudășu olajfestménye

— Az Alap mellett működő ifjúsági kör tagja. Mit jelent ez?

— Állandó kontaktust 15—20 fiatal művész között, akik amellelt, hogy olykor hivatásos kritikust hívnak meg összejövete-lükre, állandóan vitatkoznak, segítik egymást. Új titkáruktól, Adrian Ionițătól sokat várunk, mert képesnek tartjuk a kör tevékenységének élénkítésére, szélesítésé-re.

Sepsi Barnabás

Igen erős mezőny

Mikor meghívtak az Ember és termelés főcímet viselő, évenként megrendezésre kerülő mükedvelő filmfesztiválra, hogy zsűritagként 34 kiállításból, 20 diaporámából, s közel 300 ténylegéből kiválasszam a díjazásra érdemeseket, kicsit kétségbeesem. Mindenekelőtt azért, mert a szöveg forgó seregcsomójában immár XI. kiadását érte meg az idén, s a vendéglátó hunyadi „Siderurgistul” szakkör mellett (vezetője az országos viszonylatban elismert Szalay Zoltán) 20 más filmklub, valamint 15 diával és fotózással foglalkozó mükedvelő kör vett részt a fesztiválon, körültekintően megválogatott versenymunkákkal. Tehát a mezőny — figyelembe véve a versenyzők gazdag tapasztalatait — igen erősnek mutatkozott. A tökéletesen forgatott, rendezett, vágott filmeket nézve, egyszerűen nem értettem, hogy mi a különbség amatőr és profi között a hetedik művészet szféráján belül. Pánikhangulatokat végül a zsűri elnöke, Savel Cheptea, a kolozsvár-napocai képzőművészeti főiskola design tanára, valamint a fesztivál alkalmi vendége, Virgil Mocanu műkritikus, az Animafilm rendezője osztotta el azzal, hogy mindvégig az ún. „friss szemre” ügyeljünk, vagyis arra a rossz beidegződésektől mentes látásmódra, amely az igazi mükedvelő filmes jellemzője.

A brassóiak kitűnő háborúellenes filmje, az *Ultimátum*, a kolozsvár-napocai Artis *Robotportréja*, a Vörös Acél filmklub rendkívül szellemes *Cékla* című rajzfilmje, a hunyadiak *Várakozás* és *Amig az a betűig eljutunk* címetek viselő alkotásai révén nyilvánvalóvá vált előttem, hogy az amatőrökben szerencsés módon még megvan a valóság mindennapos jelenségeiben rejtőző poézisa való rácsodálkozósi készség.

Néhány, rutinosságában határozottan unalmas és érdektelen filmtől eltekintve, tulajdonképpen a fennebb már felsorolt erények jellemezték a bemutatott munkákat. Nem hasztalan megjegyezni azt sem, hogy a fesztivál résztvevőinek zöme fiatalokból, sőt nagyon fiatalokból állt.

A fesztivál nagy meglepetése, mondhatnám élménye a diaporáma nagyon izgalmas műfajában jelentkező *kolozsvári Design* volt. A kolozsvár-napocai képzőművészeti főiskola diákjai valóban felsőfokon művelik, aknázzák ki maximálisan a diaporámában rejlő lehetőségeket. Hogy milyen döbbenetes hatásokat lehet elérni az illetett zenei aláfestésű diaszorozatokkal, milyen újszerű film dramaturgia alkalmazható a mozdulatlan képben is eleven, beszédes diák esetében, azt legjobban négy Design-diaporáma művészi színvonalra példázza leginkább. Elsőként Paul Cheptea önálló alkotását, az *Enteriört* említeném meg. A képsorok az élet múltóságának kérdését boncolgatják, kifejezetten filozófikus szemszögből. Egy meghökkentő beállításokból fényképezett öregember a hős, akit sorra elhagynak megszokott tárgyai, amelyek a múltat je-

lentik számára, hogy végül maga is eltűnjön az időközben megújított négy fal közül, ahová törvényszerűen beköszönt a jövő...

A Ríport ezüstszürkében az új lakónegyedek jellegtelenségének és ember kapcsolatának különös vetületét elemezi szinte bölcs ironiával, olykor meglehetősen rázósan, de mindvégig lényegbevágóan. A diáklklub alkotói bőven élnek a szindramaturgia eszközeivel, a merész hangvételű kommentár és képsor sajátos ritmusával. Egyébként mindkét diaporáma díjat nyert, míg a *Lakás* és az *Előadás 2* — igen eredeti látásmóddal tüntek ki ezek is a versenymezőnyből — dicsőre oklevelet kapott.

Ugyancsak fiatalok a Gura Humor-ji „Gu-Hu” diaporáma klub képviselői, akik egy Bach-toccatára komponáltak egészséges humorú képsorokat. A téma egy indokolatlanul hosszú nyúlás halgatóságának reagálása. A kötelezőnek vélt feszült figyelem markírozása és a leplezett gondolatok közötti kontraszt ellenállhatatlan komikumot eredményez.

Az Ember és termelés XI. kiadásán láttattak összegezve elmondható: az esemény az évek során elnyert rangjához méltóan zajlott le. Nézőként és zsűritagként is sokat kaptam ezen a fesztiválon. Üdvös lenne, ha a legjobb alkotások az alkalmon túl, szélesebb körben is ismeretké válhatnának.

A. Kovács Sándor

A Megéneklünk, Románia kétszeres díjazottjai

Öt évvel ezelőtt két, ma már országos hírnévnek örvendő együttes alakult Csikszerebában, a *Barozda* és a *Kájoni Régizene Együttes*. A Megéneklünk, Románia országos fesztivál kétszeres díjazottjai, állandó résztvevői a televízió népzenei műsorának, a székelyudvarhelyi táncszínházalkotóknak, valamint a már hároméves hagyományra visszatekintő csikszerebái Régizene-fesztiválnak. Mindkét együttes vezetője Simó József zenetanár.

Az együttesek tevékenységében a legtermékenyebb időszakot az 1981—1982-es idény jelentette — mondotta. — Kitérő céljának megfelelően, a Barozda, a népzene hiteles formáinak hangszere és énekes tolmácsolásával jelentősen hozzájárult a székelyföldi, a gimiesi, a mezősegi és kutasföldi zene népszerűsítéséhez. Megjelent az első nagylemezünk, amivel a hazai táncszínház zene-szükségletét igyekeztünk pótolni, mégpedig a felcsiki, gimiesi és a széki táncrendek bemutatásával. Ugyanakkor a Kájoni Együttes több rangos hangversenysorozaton szólaltatta meg a XVI—XVII. századi Erdély hangszere és vokális zenei emlékeit, valamint annak kapcsolatait a moldvai és havasalföldi zenei gyakorlattal. Nagysikerű hangversenyeink voltak Bukarestben, Kolozsvár-Napocán és több erdélyi városban, valamint külföldön.

Közismert, hogy e két együttes főként az erdélyi zenei múlt hagyományainak felelevenítését és ápolását szolgálja. Nemkülönben az is, hogy az indulást követő években külön-külön hangversenyzetek. Mi a magyarázata annak, hogy egy ideje közös műsorral szerepeltek közönség előtt, mint a legutóbbi Régizene-fesztiválon is, vagy most pár héttel ezelőtt a csikszerebái és a székelyudvarhelyi Kodály-ünnepségeken?

— Abból a felismerésből indultunk ki, hogy a hazai táncszínházmozgalom közel hét éves tevékenységének köszönhetően ma már a népzenei hagyományaink nagyjá-

ból ismertek, de azt nagyon kevesen tudják, hogy gazdag erdélyi műzenei hagyományaink is vannak. Pedig mindkettő szerves része nemzetiségi kultúránknak. A XVI. századból fennmaradt, ma is ismert legrégibb írásos dokumentumok — kódexek, kottás kéziratok — beszédesen bizonyítják és kiválóan szemléltetik a népzenei és a műzenei hagyományok közötti kapcsolatot, az egymásra gyakorolt kölcsönös hatást. A Barozda együttes sorozatos népzene-gyűjtő útjain tapasztaltuk, hogy egyik-másik tájegységünk népzenei anyaga megőrzött műzenei dallamokat is, és ez fordítva is igaz, mivel az erdélyi műzenei dallamok nagy része szoros rokonságban van a népzenei dallamkincsével. A Barozda és a Kájoni Régizene Együttes közös fellépésével tehát az a célunk, hogy korhűen megszólaltassuk a kódexekben feljegyzett, kottás kéziratokban található táncdallamokat, dalokat, és ugyanakkor bemutassuk a népi emlékezetben megőrzött változatokat is.

— 1982-ben három, sokunk számára emlékeztető közös hangversenyt volt. Ha jól emlékszem, az elsőnek Öt évszázad zenéje volt a címe.

— Valóban. A XV. századtól a XIX. század végéig, próbáltuk követni az erdélyi zenei hagyományok fejlődését, és ugyanakkor szemléltettük a más európai népek zenekultúrájának hatását az erdélyi népi és műzenére. Így a cseh huszita dallamok jelenlétét a magyar zenében, a nyugat-európai tánczene, valamint a román zene hatását is. Például a Kájoni kódex tanulmányozása során kiderült, hogy az ott szereplő dallamok a mai román népzeneben élő dallamként szerepelnek. Azt tettük tehát, hogy az egykori források feljegyzett dallamait megpróbáltuk eredeti stílusban előadni, és ezzel párhuzamosan megszólaltatni az akkori dallamok ma is élő alakjait.

Mirk László

Munka közben tanulok

Színházi falragaszokon, műsorfüzetekben néha találkozunk a nevével: díszlet- és jelmeztervező: László Lildikó. Kolozsváron végzett 1979-ben a grafika szakon, tanáraik közül Feszt Lászlót, Horváth Bugnariu Ioant, Ioachim Nicát emlegeti. Negyedik évadjára, hogy a Szenigörgy István színművészeti főiskola Stúdiójának a munkatársa. Az utóbbi időszakban szerepelt grafikával az országos ifjúsági szalonon, díszlet- és jelmeztervekkel a díszlettervezői triennálén. Mindkét esemény a Megéneklünk, Románia fesztivál égisze alatt zajlott le.

Tudom, hogy egy vérbeli grafikustól manapság semmi sem idegen, mégis azt kérdezném, kellenek-e bizonyos előtanulmányok a díszlettervezői szakmához?

— Engem már korábban vonzott a színház világa, s a színpal mögötti is. Inskodtam Tóth László mellett a Kerti Törpe díszleteinek elkészítésénél, falragaszokat terveztem a bábszínháznak... Azt bizonyosan tudom, hogy utótanulmány szükséges. Miután áttanulmányozom a színdarabot, úgy-mond alámerülök a korba, melyből fogant, s hogy ez sikerüljön, igyekszem minél többet hozzáolvasni. Hogy a jelmezek és a díszlet önmagukban is sugallják az adott környezet levegőjét, segítsék az előadást a hitelesség légkörének megteremtésében.

— Hangzott el olyan megjegyzés is, hogy egyes díszletmegoldásaidnál túlzottan eluralkodik a képzőművészeti elem — a színházi hatás rovására.

— Sohasem akarom magam előtérbe állítani, elképzeléseimet alárendelem az előadás koncepciójának. Miközben tervezek, mindig látom a játszó személyeket is. Tapasztalatokra, persze, nemigen hivatkozhatok, kezdő vagyok a deszkákon, még többször kell bizonyítanom ahhoz, hogy észrevegyenek. Hogy bekövetkezzen az a nagy pillanat, amikor egy menő rendező kijelenti: márpedig én csok László Lildikóval tudok együtt dolgozni. Addig eleget teszek az elvárásoknak, s minden megrendelés örömmel tölt el. Lelkesen készítettem el a Kodály-centenárium alkalmából Székelyudvarhelyen bemutatott Cinka Panna díszleteit, vállaltam el három színpadképet is a Maros művészegyüttesnek. A gyergyószentmiklósi munkásszínház egy Goldonidarab előállításához kéri a segítségemet, „vendégszerepelni” hívnak Kolozsvárra, itt a Nemzetinél kinéz egy Molière-előadás, a Stúdióban pedig: a főiskola román tagozatánál már kaptam munkát, a magyar tagozatnak előreláthatóan én készítem Tennessee Williams *Amig összeszoknak* című művéhez a díszleteket és jelmezeket. Szeretek dolgozni. Munka közben tanulok.

L. L.